

Ministerie van Buitenlandse Zaken

Aan de Voorzitter van de
Tweede Kamer der Staten-Generaal
Binnenhof 4
Den Haag

Directie Integratie Europa
Rijnstraat 8
2515 XP Den Haag
Postbus 20061
Nederland
www.rijksoverheid.nl

Onze Referentie

BZDOC-313839992-63

Datum 23 november 2018

Betreft Nederlandse inzet G20 top 30 november & 1 december 2018

Bijlage(n)

Geachte voorzitter,

Op 30 november en 1 december aanstaande zal in Buenos Aires de eerstvolgende G20-top plaatsvinden. Zoals uw Kamer eerder is meegedeeld in de brief van 1 december 2017 (Kamerstuk 32 429, nr. 8), is Nederland door het Argentijnse voorzitterschap uitgenodigd als gastland aan deze G20 top en alle voorbereidende bijeenkomsten op ministerieel en ambtelijk niveau deel te nemen. Namens Nederland zullen tijdens de top in Buenos Aires de minister-president en de minister van Financiën aanwezig zijn.

De G20 is een informeel forum waarin de grootste economieën van de wereld overleggen over een scala aan onderwerpen die veelal direct of indirect raken aan economische groei en ontwikkeling. Zeker voor Nederland – als open en internationaal georiënteerde economie – is het belangrijk om aan tafel te zitten om te spreken over mondiale kwesties die ons allen voor belangrijke beleidskeuzen stellen en in veel gevallen om een gezamenlijke aanpak vragen. Nederland blijft sterk gecommitteerd aan internationale samenwerking en wil een actieve en betrouwbare internationale partner blijven om resultaten te boeken op de grote thema's van deze tijd die landen niet alleen kunnen bereiken. Er is geen tegenstelling tussen multilateralisme en nationaal belang.

Hoewel de wereld nog nooit zo welvarend en ontwikkeld is geweest als op dit moment, staat verdere vooruitgang op het spel. Terwijl wereldwijde uitdagingen om een gezamenlijke aanpak vragen, staat internationale samenwerking onder druk. Wij dragen allemaal verantwoordelijkheid voor het behouden en het verbeteren van het multilateralisme en de instellingen die we in de loop van de jaren gezamenlijk hebben ontwikkeld. De G20 moet daarbij het goede voorbeeld geven.

Argentinië heeft voor "*Building consensus for fair and sustainable development*" gekozen als motto voor zijn voorzitterschap en heeft drie hoofdprioriteiten benoemd: toekomst van werk, financiering van infrastructuur en duurzame

voedselzekerheid. Het Argentijnse voorzitterschap heeft zich daarnaast als doel gesteld om *gendermainstreaming* over de volle breedte van de G20-agenda te bevorderen. *Gendermainstreaming* moet worden bevorderd om structurele ongelijkheid tegen te gaan en duurzame ontwikkeling tot stand te brengen. Dit sluit aan bij de Nederlandse inzet voor gendergelijkheid en *empowerment* van vrouwen en meisjes. Investeren in vrouwen is investeren in ontwikkeling en groei. Tijdens de top zullen de G20 leiders in verschillende inhoudelijke sessies met elkaar van gedachten wisselen, teneinde tot een gezamenlijke G20 verklaring te komen.

De kabinetsinzet met betrekking tot de Nederlandse G20 deelname in brede zin is uw Kamer reeds in januari toegekomen (Kamerstuk 32 429, nr. 9). Deze geldt onverkort en zal leidend zijn voor de Nederlandse inbreng tijdens de top. Hieronder wordt kort ingegaan op een aantal recente discussies in G20-verband.

Financiële traject

Het realiseren van duurzame, inclusieve groei, de reductie van publieke en private schulden en het belang van open handel voor economische groei blijft voor Nederland een belangrijk thema in het financiële traject. Nederland steunt de inzet van het Argentijnse voorzitterschap om aandacht te besteden aan de toekomst van werk en leven lang leren. Nederland vraagt daarbij aandacht voor de impact van technologische verandering op het genereren van belastinginkomsten, wanneer werknemers als gevolg van digitalisering mobieler kunnen opereren op arbeidsmarkten. Op het gebied van infrastructuur onderschrijft Nederland de noodzaak om in te zetten op het mobiliseren van privaat kapitaal voor infrastructuurontwikkeling. Nederland benadrukt hierbij het belang van gedegen projectontwikkeling om te komen tot projecten die realiseerbaar zijn. Nederland hecht daarnaast aan het belang van krachtige internationale financiële instituties en verwelkomt de aanbevelingen van de *G20 Eminent Persons Group* over de mondiale financiële architectuur.

Onderwijs, werkgelegenheid en digitale economie

De toekomst van werk is een van de prioriteiten van het Argentijnse voorzitterschap, waarbij Argentinië naast de arbeidsmarkt en arbeidsomstandigheden nadrukkelijk het verband met onderwijs en digitalisering heeft gelegd. Het Argentijnse voorzitterschap richt zich in deze context met name op de discussie over de gevolgen van technologische verandering en digitalisering voor economische groei, productiviteit en inclusiviteit en de rol van onderwijs daarin.

Het kabinet onderkent de uitdagingen die het Argentijns voorzitterschap schetst voor de toekomst van werk en daarmee ook het belang om vanuit onderwijsbeleid te anticiperen op de snel veranderende arbeidsmarkt en maatschappij. De aangenomen verklaringen op onderwijsgebied sluiten grotendeels aan bij onze nationale beleidsinzet. Kernpunten van deze twee verklaringen komen naar verwachting terug in de eindverklaring van de regeringsleiders: aandacht voor een integrale overheidsinzet op "Leven Lang Leren", een adequate financiering van het onderwijs en een effectief en innovatief onderwijsbeleid met specifieke aandacht voor vaardigheden van de toekomst, inclusiviteit en gendergelijkheid. Behalve het voorbereiden op de arbeidsmarkt, is voor het kabinet ook blijvende maatschappelijke participatie van burgers van belang.

De bijeengekomen ministers van sociale zaken en werkgelegenheid hebben ook een verklaring aangenomen over de toekomst van werk met daarin aanbevelingen over vaardigheden voor de toekomstige arbeidsmarkt, over goede arbeidsomstandigheden (waaronder in internationale waardeketens), over adequate sociale bescherming, en over een inclusieve arbeidsmarkt met goede participatie van vrouwen en mensen met een handicap. Het kabinet vindt deze verklaring een goede eerste stap ten aanzien van de discussie over de toekomst van werk en het kabinet is verheugd dat er in de verklaring duidelijke aandacht is voor het bestrijden van kinderarbeid in internationale waardeketens, de platformeconomie en sociale dialoog. Het kabinet ziet deze aandachtspunten ook graag terugkomen in de G20 eindverklaring.

Met vereende krachten hebben de Europese landen ervoor gezorgd dat de G20 landen gaan werken aan beter begrip van de impact van nieuwe technologieën en businessmodellen, waaronder online platforms en de bevordering van een fair en concurrerend raamwerk, waarin menselijke waarden centraal staan. Dit is ook opgenomen in de gemeenschappelijke verklaring van de G20 ministers voor digitale economie. Het kabinet zou graag zien dat dit ook in de slotverklaring van de G20 top opgenomen wordt. Als resultaat van het Argentijnse voorzitterschap gaan internationale organisaties daarnaast werken aan indicatoren voor het meten van de digitalisering, gaan de G20 overheden werken aan een open en data gedreven publieke sector en aan het verkleinen van de digitale gender kloof. De specifieke aandacht voor het dichten van de gender kloof is van groot belang, want ook in Nederland wordt slechts 25% van de IT banen gedaan door vrouwen. Daar ligt ook nog een potentieel om arbeidstekorten in technische sectoren tegen te gaan.

Handel en investeringen

Onder Argentijns voorzitterschap is voor het eerst in twee jaar een bijeenkomst gehouden van ministers van Handel gehouden. Tijdens die vergaderingen kwamen drie thema's aan bod: (1) het bevorderen van de positie van midden- en kleinbedrijven en vrouwelijke ondernemers in internationale agro-food waardeketens, met name in ontwikkelingslanden, (2) hoe in het handels- en investeringsbeleid ingespeeld kan worden op de 'New Industrial Revolution' en (3) de ontwikkelingen in het wereldhandelssysteem, waarbij protectionisme en de stagnatie in de Wereldhandelsorganisatie (WTO) aan bod kwamen. De handelsminister van de G20 hebben een verklaring aangenomen waarin ze onder meer hun zorgen uiten over de risico's van verdere escalatie van spanningen in het handelssysteem voor de wereldeconomie. De ministers geven aan samen te willen werken en met ideeën te willen komen voor verbetering van de Wereldhandelsorganisatie (WTO). In het huidige tijdsgewricht waarin de onderhandelingen in de WTO stagneren en de WTO zelf onder druk staat, acht het kabinet het van groot belang dat deze boodschap ook door de G20-top wordt uitgedragen.

Op 20 september jl. vond in Parijs de G20 ministeriele bijeenkomst van de – onder het Duitse voorzitterschap ingestelde - *Global Forum on Steel Excess Capacity* (GFSEC) plaats. In dit forum bespreken de leden van de G20 de situatie op de mondiale staalmarkt, alsmede overheidsmaatregelen die de staalproductie stimuleren. Het kabinet is tevreden dat tijdens deze bijeenkomst het ministeriele rapport is goedgekeurd waarin ook afspraken zijn gemaakt over te nemen maatregelen om de wereldwijde overcapaciteit, waarvan ook de EU de negatieve gevolgen ondervindt, te verminderen.

Energie en klimaat

De discussie in de Energietransitie Werkgroep en de daaropvolgende bijeenkomst van energieministers concentreerde zich op de energietransities en leidde tot de conclusie dat er niet één model voor energietransitie is, maar dat uiteenlopende energiesystemen, energiebronnen en andere nationale omstandigheden ervoor zorgen dat elk land zijn eigen transitiepad heeft en, zo bleek tijdens de discussies, zijn eigen motivatie voor energietransitie. De ministeriële verklaring onderstreept wel het belang van energietransities (in meervoud) om te komen tot een schonere, flexibeler en transparante energievoorziening en de rol die hernieuwbare energie en energie efficiëntie hierbij te spelen hebben. De ministers benadrukken hun inzet om te werken aan lage broeikasgasemissies door onder andere innovatie en duurzamer en schonere energiesystemen.

In de Werkgroep Klimaat stonden de onderwerpen adaptatie (gericht op weerbare infrastructuur en het creëren van banen) lange-termijn lage emissie ontwikkelingsstrategieën, en het in lijn brengen van financieringsstromen met effectieve implementatie van nationaal bepaalde bijdragen (NDCs) onder de Overeenkomst van Parijs op de agenda. Nederland heeft op deze onderwerpen een actieve rol gespeeld. Er was op dit thema geen ministeriële bijeenkomst voorzien door het voorzitterschap. Tijdens een aparte sessie over *resource efficiency* heeft Nederland de belangrijke samenhang tussen circulaire economie en de klimaat en energietransitie onderstreept. De G20 top vindt plaats aan de vooravond van de VN-klimaat COP24 in Katowice, Polen (3-14 december). De boodschap die de G20 leiders afgeven, kan de toon zetten voor deze klimaatbijeenkomst. Daarbij kan het G20 communiqué bijdragen aan lange termijn zekerheid en voorspelbaarheid als belangrijke voorwaarden om publieke en private financiering een meer duurzame richting te geven. Het kabinet zet zich in voor een ambitieuze boodschap, waarmee de G20 leiderschap toont op het gebied van klimaat.

Landbouw & voedselzekerheid

In een gezamenlijke verklaring hebben de G20 landbouwministers zich gecommitteerd om voor een duurzame toekomst voor voedsel intensiever samen te werken op het gebied van ICT, voedselverliezen en -verspilling, handel en investeringen en antimicrobiële resistentie en in het bijzonder gezonde bodems, het hoofdthema van de ministeriële bijeenkomst. Ondanks de kritische houding van de VS ten aanzien van het Klimaatakkoord van Parijs, waren de ministers het unaniem eens dat landbouw een bijdrage levert aan klimaatmitigatie en -adaptatie. Naast het belang van legitieme landgebruiksrechten voor duurzaam bodembeheer, heeft Nederland de potentie van een geïntegreerd bodembeleid gebaseerd op circulaire landbouwsystemen onder de aandacht gebracht.

Gezondheid

Op de agenda van de G20-bijeenkomst over gezondheid staat antimicrobiële resistentie (AMR) en de aanpak van gezondheids crisis. Doordat in veel landen te veel en onzorgvuldig gebruik wordt gemaakt van antibiotica, zowel in de gezondheidszorg als in de veeteelt, worden meer bacteriën resistent. Bacteriën houden zich niet aan landsgrenzen, daarom is internationale samenwerking letterlijk van levensbelang. Zeker voor een land als Nederland waar relatief weinig antibiotica wordt gebruikt en de resistentie laag is. De G20 heeft daarom afspraken gemaakt over de aanpak van antibioticaresistentie. Zoals het zorgvuldig gebruik van antibiotica, steun aan maatregelen voor infectiepreventie en

samenwerking op het gebied van onderzoek en de ontwikkeling van nieuwe antibiotica. De minister voor Medische Zorg en Sport maakte ook van de gelegenheid gebruik door bekend te maken dat Nederland samen met de Wereldgezondheidsorganisatie een wereldwijde ministeriële conferentie over de strijd tegen antibioticaresistentie zal organiseren in april 2019. Daarnaast stond de aanpak van overgewicht en obesitas bij kinderen en het versterken van gezondheidssystemen op de G20-agenda. Ook deze thema's sluiten goed aan bij de kabinetsinzet.

Migratie

Nederland steunt het Argentijnse voorzitterschap bij het opnemen van migratie als afzonderlijk thema in de slotverklaring. Vanwege het internationale karakter en de toenemende uitdaging van migratie en ontheemding heeft Nederland zich, samen met andere Europese landen, ingezet voor het toevoegen van een passage in de slotverklaring over dit onderwerp. Het belang van verbeterde internationale afspraken en samenwerking ten aanzien van migratie en ontheemding is in lijn met de integrale migratieagenda van het kabinet.

Conclusie

Het kabinet hecht eraan dat tijdens de G20-top in Buenos Aires concrete afspraken worden gemaakt over volgende stappen richting duurzame economische groei met inachtneming van de multilaterale instellingen en de geldende internationale afspraken. Nederland heeft daar, als open en internationaal georiënteerde economie, groot belang bij.

Dit kabinet staat voor een herkenbaar Nederland in een sterke internationale inbedding. Het kabinet ziet daarom de uitnodiging van Argentinië als een uitgelezen mogelijkheid om een constructieve bijdrage te leveren aan de volle breedte van de G20 agenda. Het kabinet is eraan gecommitteerd om het Argentijnse G20-voorzitterschap waar mogelijk te ondersteunen en de G20-top in Buenos Aires tot een succes te maken.

Mede namens de Minister-President,

De Minister van Buitenlandse Zaken,

Stef Blok